

03751111 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 ครึ่งหลัง

สรุปเนื้อหาและวิดิทัศน์ที่ 10-11

การตั้งถิ่นฐาน – ภูเขาไฟบนหมู่เกาะทะเลใต้

1. การตั้งถิ่นฐาน เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เกิดการรวมกลุ่ม ตั้งบ้านเรือน จัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการดำรงชีพ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐาน เช่น ทางด้านกายภาพ ที่ราบเหมาะเพาะปลูก ภูเขา เหมาะในการหลบภัย อากาศ อุดมภูมิ น้ำ ทางด้านวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา กฎหมาย ทางด้านเศรษฐกิจ การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรม
3. ความเป็นเมือง ดูจาก จำนวนและความหนาแน่นของประชากร อาชีพ การใช้ที่ดิน เช่น ถ้าประกอบอาชีพเกษตรกรรม ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ก็ไม่ใช่เมือง
4. การตั้งถิ่นฐานในชนบท มีแบบรวมกลุ่ม มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เป็นแบบชนบทดั้งเดิม กับแบบกระจายที่พบในสังคมสมัยใหม่ นายทุนมีที่ดินกว้างขวาง แต่ยากต่อการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค
5. อินโดนีเซีย เป็นประเทศหมู่เกาะ ตั้งอยู่บริเวณวงแหวนแห่งไฟ มีภูเขาไฟมาก
6. การปะทุของภูเขาไฟ ทำให้เกิดวงจรคาร์บอน รักษาอุณหภูมิของโลก
7. ภูเขาไฟโบรโม อยู่บนเกาะชวา เป็นภูเขาไฟที่รอวันปะทุ เดินทางไปได้จากเมืองสุราบายา เป็นแหล่งท่องเที่ยว
8. ภูเขาไฟสุเมรุ ใหญ่ที่สุดบนเกาะชวา ยังคงมีพลัง พร้อมปะทุได้ทุกเมื่อ
9. ภูเขาไฟ Kawah Ijen บนเกาะชวา มีทะเลสาบน้ำกรด และเป็นแหล่งผลิตกำมะถัน
10. ชนเผ่ามินาฮาซา บนเกาะสุลาเวซี รับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามา หลังจากการคมนาคมสะดวกมากขึ้น
11. ทะเลสาบ Tondano บนคาบสมุทรสุลาเวซีเหนือ ชาวบ้านมีอาชีพทำประมง เลี้ยงปลา เช่น ปลาแรด

ปัญหาสิ่งแวดล้อม – ดูให้รู้ สวนป่ากลางเมือง ธรรมชาติที่ไม่ธรรมดา

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง ได้แก่ มลพิษ อากาศเสีย น้ำเสีย ขยะมูลฝอย ปัญหาสังคม ชุมชนแออัด ขาดแคลนพื้นที่สีเขียวและนันทนาการ แผ่นดินทรุด
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การบุกรุกป่าไม้ มลพิษจากสารเคมีการเกษตร
3. แนวทางแก้ไขปัญหามลพิษในเขตเมือง คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การปลูกต้นไม้เพิ่ม การใช้มาตรการ 3R (Reduce, Reuse และ Recycle)
4. แนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ คือ มืองค์กร เช่น พอช. ช่วยจัดหาที่อยู่ให้แก่ชาวบ้านในชุมชนแออัด ย้ายอาคารออกจากพื้นที่ของรัฐ เพื่อจัดทำพื้นที่สีเขียว เช่น ย้ายสนามกอล์ฟออกจากสวนรถไฟ ลดการใช้น้ำบาดาลป้องกันแผ่นดินทรุด
5. แนวทางแก้ไขปัญหามลพิษในชนบท เช่น การปลูกป่าชายเลนในพื้นที่น้ำกึ่งร้าง การจัดหาที่ดินทำกินให้เกษตรกรในป่าเสื่อมโทรมยากต่อการฟื้นฟู เพื่อป้องกันการบุกรุกป่าที่ยังที่อยู่ การควบคุมวัตถุพิษและสร้างความรู้ด้านสารเคมีให้กับเกษตรกร
6. โตเกียว มีรูปแบบของการจัดหาพื้นที่สีเขียวและนันทนาการหลายแบบ เช่น
  - สวนป่าในศาลเจ้าเมจิ สามารถปกป้องต้นไม้ใหญ่และระบบนิเวศไว้ได้ จากความเชื่อและความนับถือศาสนา
  - สวนสาธารณะ ที่สามารถทำกิจกรรม พักผ่อนหย่อนใจได้อย่างอิสระ
  - พื้นที่นันทนาการ บริเวณคันดินป้องกันน้ำท่วม ริมน้ำ
  - สวนสาธารณะบนทางด่วน ป้องกันเสียง มีเครื่องฟอกอากาศ และผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดิน ได้รับอาคารอยู่อาศัยแห่งใหม่ที่ดี